

Anne Franková
Deník

Triáda

Anne Franková
Deník

Triáda

Knihy vychází pod záštitou ANNE FRANK FONDS.

ANNE FRANK FONDS (AFF) založil roku 1963 v Basileji ve Švýcarsku Otto H. Frank, jediný přeživší člen rodiny a jediný dědic své dcery Anne. Tuto organizaci ustanovil svým dědicem. Od smrti Otto Franka roku 1980 působí AFF jako vykonavatel jeho dědických práv s cílem šířit spisy jeho dcery a ochraňovat je před zneužitím. Rukopisy Anne Frankové jsou vystaveny v Anne Frank House v Amsterdamu a zařazeny do světového registru UNESCO Paměť světa.

AFF je charitativní organizace řídicí se švýcarským právem. Členství ve správní radě je čestné a jejím dlouholetým předsedou je bratranec Anne Frankové Buddy Elias. Cílem AFF je podporovat charitativní činnost v duchu odkazu Anne a Otto Frankových. Výslovným přáním Otto Franka bylo, aby fond přispíval k většímu porozumění mezi rozdílnými kulturami a náboženstvími, podporoval kontakty mezi mladými lidmi z celého světa a sloužil tak míru.

Více informací naleznete na www.annefrank.ch

ANNE FRANK FONDS®
FOUNDED BY OTTO FRANK

Přeložili Miroslav Drápal a Michaela Jacobsenová

Het Achterhuis (Dagboekbrieven 12 juni 1942 – 1 augustus 1944)
by Anne Frank. Only authorized version:
Otto H. Frank and Mirjam Pressler.
© 1982, 1991, 2001 by The ANNE FRANK-Fonds, Basel, Switzerland

Printed with previously unpublished material.

Translation © Miroslav Drápal – dědicové c/o DILIA, 1992
Translation © Michaela Jacobsenová, 2004, 2006
ISBN 978-80-87256-63-3 (tištěná)
ISBN 978-80-7474-110-4 (pdf)
ISBN 978-80-7474-111-1 (epub)
ISBN 987-80-7474-112-8 (mobi)

Anne Franková si od 12. června 1942 do 1. srpna 1944 vedla deník. Až do jara 1944 psala dopisy jen sama pro sebe. Pak slyšela v londýnském rozhlasě nizozemského ministra školství v exilu, který mluvil o tom, že po válce bude třeba shromáždit a uveřejnit všechny dokumenty o utrpení nizozemského lidu za německé okupace. Jako příklad uvedl mezi jiným i deníky. Pod dojmem této řeči se Anne Franková rozhodla, že po skončení války uveřejní knihu. Deník jí měl sloužit jako podklad.

Začala deník opisovat a přepisovat, opravovala, vypouštěla pasáže, které se jí zdály nezajímavé, a přidávala jiné podle vlastních vzpomínek. Současně si vedla svůj původní deník, který se v kritickém vydání* jmenuje verze *a*, na rozdíl od verze *b*, přepracovaného druhého deníku. Její poslední záznam je datován 1. srpna 1944. Dne 4. srpna odvedla osm skrývajících se Židů „Zelená policie“.

Miep Giesová a Bep Voskuijlová se ještě v den zatčení postaraly o zabezpečení zápisků Anne Frankové. Miep Giesová je uchovávala v psacím stole a odevzdala je nečtené Otto H. Frankovi, Annině otci, když se definitivně prokázalo, že Anne už nežije.

Otto Frank se po zralé úvaze rozhodl, že splní přání své zemřelé dcery a uveřejní její záznamy jako knihu. K tomu účelu sestavil z obou Anniných verzí, z původní verze *a* a z přepracované verze *b*, třetí, zkrácenou verzi *c*. Text byl určen pro knižní edici, jejíž rozsah byl předem stanoven nizozemským nakladatelstvím.

Když kniha roku 1947 v Nizozemí vyšla, nebylo ještě obvyklé psát o sexuálních tématech, zvláště ne v knížkách pro mládež. Otto Frank měl i další závažný důvod, proč nechtěl zařadit celé pasáže nebo určité formulace: chtěl chránit památku své ženy a ostatních druhů společného osudu v zadním domě.

* *De Dagboeken van Anne Frank*, vyd. Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie, Amsterdam, Uitgeverij Bert Bakker 1986, 5. vyd. 2001.

Anne Franková psala ve věku třinácti až patnácti let a vyjadřovala ve svých záznamech své averze i podráždění stejně neskrývaně jako svou náklonnost.

Otto Frank zemřel roku 1980. Originální záznamy své dcery odkázal v závěti Nizozemskému státnímu ústavu pro válečnou dokumentaci (Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie) v Amsterdamu. Protože pravost deníku byla od padesátých let opakovaně zpochybňována, dali vědci ústavu všechny záznamy přezkoumat. Teprve když byla pravost s naprostou jistotou prokázána, zveřejnili všechny deníkové záznamy Anne Frankové společně s výsledky svých výzkumů. Prozkoumali přitom mezi jiným rodinné zázemí, okolnosti zatčení a deportace, použité psací potřeby a písmo Anne Frankové a ve svém obšhlém díle popsali i šíření deníku.

Fond Anne Frankové (ANNE FRANK-Fonds) v Basileji, který jako univerzální dědic Otto Franka zdědil i veškerá autorská práva jeho dcery, se rozhodl předložit čtenářům dosud nezveřejněné pasáže v novém vydání. Nijak tím neumenšuje editorskou práci, kterou vykonal Otto Frank a která přispěla k značné popularitě deníku a k jeho politickému významu. Redakcí byla pověřena spisovatelka a překladatelka Mirjam Presslerová. Převzala přitom zpracování Otto Franka a doplnila je dalšími pasážemi z verzí *a* a *b*. Deník ve zpracování Mirjam Presslerové, autorizovaný Fondem Anne Frankové, je o dobrou čtvrtinu obsažnější než dosavadní vydání. Má čtenáři umožnit hlubší pohled do světa Anne Frankové.

Koncem devadesátých let se objevilo pět dosud neznámých stránek rukopisu. Se svolením Fondu Anne Frankové je do tohoto vydání převzata delší pasáž s datem 8. února 1944 a připojena k již existujícímu záznamu tohoto data. Krátká verze záznamu z 20. června 1942 nebyla vzata v potaz, protože se v deníku nachází obsáhlejší verze. Dále byl záznam ze 7. listopadu 1942 přesunut na 30. říjen 1943, kam podle posledních poznatků náleží. Další informace je možno nalézt v pátém, revidovaném a rozšířeném vydání kritické edice deníků Anne Frankové *De Dagboeken van Anne Frank*, vyd. Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie, Amsterdam, Uitgeverij Bert Bakker 2001.

Když Anne Franková psala svou druhou verzi (tj. verzi *b*), stanovila, jaké pseudonymy má v úmyslu dát osobám v knize, ur-

čené k uveřejnění. Sama se chtěla pojmenovat nejdřív Anne Aulisová, potom Anne Robinová. Otto Frank tato jména nepřevzal, ale podržel vlastní příjmení, naproti tomu k návrhům jmen ostatních osob přihlédl. Lidé, kteří skrývaným pomáhali a kteří jsou dnes všeobecně známí, si zasluhují být jmenováni vlastními jmény. Jména všech ostatních osob odpovídají kritickému vydání: v případech, v nichž osoby chtěly zůstat anonymní, byly označeny začátečními písmeny, jež libovolně zvolil státní ústav.

Pravá jména skrývaných:

Rodina van Pelsových (z Osnabrücku): Auguste (narozena 29. 9. 1900), Hermann (narozen 31. 3. 1890), Peter (narozen 8. 11. 1926) van Pels; Anne je jmenuje: Petronella, Hans a Alfred van Daanovi; v knize: Petronella, Hermann a Peter van Daanovi.

Fritz Pfeffer (narozen 1889 v Giessenu); u Anne se jmenuje Albert Dussel.

12. června 1942

Doufám, že se ti budu moci se vším svěřit, jak jsem ještě nikdy nikomu nemohla, a že mi budeš velkou oporou.

22. září 1942 (Dodatek)

Dosud jsem v tobě měla velkou oporu. Také v Kitty, které teď pravidelně píšu. Tento způsob psaní deníku mi připadá mnohem krásnější a nemůžu se skoro dočkat chvíle, až budu mít čas si do tebe zapisovat.

Jsem tak ráda, že jsem si tě vzala s sebou!

Neděle 14. června 1942

Začnu okamžikem, kdy jsem tě dostala, to znamená, kdy jsem tě uviděla na svém narozeninovém stole (protože koupě, při které jsem taky byla, se nepočítá).

V pátek 12. června jsem byla vzhůru už v šest hodin, což je pochopitelné, protože jsem měla narozeniny. Ale v šest hodin jsem ještě nesměla vstát, a tak jsem musela potlačovat zvědavost až do tři čtvrti na sedm. Pak už jsem to nevydržela. Rozběhla jsem se do jídelny, kde se mi naše kočka Moortje na uvítanou začala otírat o nohy.

Chvilku po sedmé jsem šla za taťkou a mamkou a potom do obýváku, abych si rozbalila dárky. Nejdřív jsi mi padl do oka ty, a tys byl určitě jeden z mých nejlepších darů. Potom kytice růží, jedna kytka v květináči a dvě pivoňky. Od taťky a od mamky jsem dostala modrou blůzičku, společenskou hru, láhev hroznové šťávy, která chutná trochu po víně (vino se přece dělá z hroznů), skládačku, krém, dvouapůlguldenovou bankovku a poukázku na dvě knížky. Pak jsem dostala ještě jednu knihu, „Camera obscura“, ale tu už má Margot, a tak jsem si ji vyměnila, vlastnoručně upečené cukroví (samozřejmě jsem je pekla já, protože v pečení cukroví jsem toho času

jednička), spoustu bonbonů a jahodový dort od matky. Taky dopis od babičky, na den přesně, ale to je ovšem náhoda.

Potom pro mne přišla Hanneli a šly jsme do školy. O přestávce jsem pohostila učitele i žáky máslovými sušenkami, pak jsme se museli pustit znovu do práce.

Domů jsem dorazila až v pět hodin, protože jsem šla na tělocvik (ačkoliv nesmím cvičit, snadno si totiž vykloubím ruce a nohy), a vybrala jsem pro spolužáky jako hru k narozeninám volejbal. Sanne Ledermanová už tam byla. Ilse Wagnerovou, Hanneli Goslarovou a Jacqueline van Maarsenovou jsem přivedla, protože jsou se mnou ve třídě. Hanneli a Sanne byly dřív moje nejlepší přítelkyně a kdo nás viděl pohromadě, říkal vždycky: „Podívejte, Anne, Hanne a Sanne.“ Jacqueline van Maarsenovou jsem poznala až na židovském lyceu a je teď mojí nejlepší přítelkyní. Ilse je nejlepší přítelkyně Hannelina a Sanne chodí do jiné školy a přítelkyně má tam.

Pondělí 15. června 1942

V neděli odpoledne jsem měla oslavu narozenin. Rin-tin-tin* se mým spolužačkám moc líbil. Dostala jsem dvě brože, záložku do knížky a dvě knihy. Klub mi dal nádhernou knihu, „Nizozemské báje a pověsti“, ale omylem mi dali druhý díl. A tak jsem dvě jiné knížky vyměnila za první díl. Teta Helene mi přinesla ještě jednu skládačku, teta Stephanie brož a teta Leny prima knížku, a to „Daisiny prázdniny na horách“.

Dnes ráno ve vaně jsem přemýšlela, jak by to bylo báječné, kdybych měla takového psa jako Rin-tin-tin. Říkala bych mu taky Rin-tin-tin a byl by ve škole vždycky u školníka anebo za hezkého počasí u stojanu pro kola.

Ráda bych teď něco pověděla o naší třídě a o škole a začnu svými spolužáky.

Betty Bloemendaalová vypadá trošku chudobně a myslím, že taky chudá je. Ve škole jí to jde, ale to je tím, že je tak pilná, a to ještě neznamená chytrost. Je to docela tiché děvče.

Jacqueline van Maarsenová platí za mou nejlepší přítelkyni. Ale opravdovou přítelkyni jsem ještě nikdy neměla. O Jacque jsem si nejdřív myslela, že by jí mohla být, ale škaredě jsem se zklamala.

* Rin-tin-tin se jmenoval pes ze známého filmu pro děti.

D. Q. je strašně nervózní, pořád něco zapomíná a dostává jeden trest za druhým. Je hrozně hodná, hlavně na G. Z.

E. S. je tak děsně ukecaná, že už to není hezké. Když se vás na něco ptá, tahá vás vždycky za vlasy nebo za knoflíky. Říkají, že mě E. nemůže vystát, ale to mi nevádí, protože mně se taky nezdá moc sympatická.

Henny Metsová je veselá a milá, jenom mluví moc nahlas, a když si hraje na ulici, je strašně dětinská. Velká škoda, že se kamarádí s Beppy, která má na ni špatný vliv, protože je děsná špindíra a sprostačka.

J. R., o té by se daly psát romány. Vytahuje se, pomlouvá, je protivná, hraje si na dospělou, je zákeřná a falešná. Jacques si omotala kolem prstu a to je škoda. Brečí pro každou maličkost a je hrozně nedůtklivá a hlavně na sebe děsně upozorňuje. Slečna J. musí mít vždycky pravdu. Je náramně bohatá a má plnou skříň nádherných šatů, ale vypadá v nich moc staře. Ta holka si namlouvá, že je ohromně krásná, ale pravý opak je pravda. S J. se nemůžeme vystát.

Ilse Wagnerová je veselá a milá, ale je strašně puntičkářská a vydrží celé hodiny otravovat. Ilse mě má moc ráda. Je taky náramně chytrá, ale líná.

Hanelli Goslarová nebo Lies, jak jí říkáme ve škole, je trochu svérázná. Většinou nesmělá a doma hrozně drzá. Všecko, co jí kdo řekne, vyžvaní hned své matce. Ale je upřímná a hlavně v poslední době si jí moc vážím.

Nannie van Praag-Sigaarová je malá, vtipná a rozumná. Mám ji ráda. Je poměrně inteligentní. Moc se toho o ní říct nedá.

Eefje de Jongová se mi zdá bezvadná. Je jí teprve dvanáct, ale je to už opravdová dáma. Chová se ke mně, jako bych byla nemluvně. A je strašně ochotná, proto ji mám taky ráda.

G. Z. je nejkrásnější děvče ze třídy. Má milou tvář, ale ve škole jí to moc nejde. Myslím, že propadne, ale jí to ovšem neříkám.

(Dodatek)

K mému velkému údivu G. Z. přece jenom nepropadla.

Jako poslední z dvanácti děvčat sedím já vedle G. Z.

O klucích se toho dá říct moc, ale taky málo.

Maurice Coster je jeden z mých mnoha ctitelů, ale je to dost velký protiva.

Sally Springer je pěkněj sprosták a vykládá se o něm, že už se pářil. Ale stejně mi připadá prima, protože je hrozně vtípný.

Emiel Bonewit je ctitel G. Z., ale ona na to moc nedbá. Je dost nudný.

Rob Cohen byl do mne taky zamilovaný, ale teď ho nemůžu vystát. Je to prolhaný pokrytec, ubrečený, potrhlý, protivný, a myslí si o sobě bůhvíco.

Max van de Velde je selský synek z Medembliku, ale docela přijatelný, jak by řekla Margot.

Herman Koopman je taky strašný sprosták, přesně jako Jopie de Beer, který se děsně předvádí a běhá za holkama.

Leo Blom je důvěrný přítel Jopieho de Beera a taky se nazývá jeho sprostárnami.

Albert de Mesquita přišel ze školy Montessori a přeskočil jednu třídu. Je strašně chytrý.

Leo Slager je ze stejné školy, tak chytrý ale není.

Ru Stoppelmon je malý, potrhlý kluk z Almela, přišel do třídy později.

C. N. dělá všechno to, co není dovoleno.

Jacques Kocernoot a C. N. sedí za námi a my se často div nepotrháme smíchy (G. a já).

Harry Schaap je nejslušnější chlapec z naší třídy, je milý.

Werner Joseph taky, ale je až moc tichý a působí proto fádně.

Sam Salomon je rošťák z pochybné čtvrti, syčák. (Ctitel!)

Appie Riem je dost ortodoxní, ale taky hnusák.

Teď musím přestat. Na příště toho mám zase tolik, co do tebe napíšu, tj. co ti budu vyprávět. Ahoj, jsi tak prima!

Sobota 20. června 1942

Pro lidi, jako jsem já, je to zvláštní pocit, psát deník. Nejen proto, že jsem si ho ještě nikdy nepsala, ale taky si myslím, že se později nikdo, ani já, ani nikdo jiný, nebude zajímat o výlevy třináctileté školačky. Ale na tom vlastně nezáleží, mám chuť psát a hlavně chci být úplně otevřená a upřímná.

Papír je trpělivější než lidé. Tohle mě napadlo, když jsem jednoho lehce melancholického dne unuděně seděla s hlavou v dlaních u stolu a z ochablosti jsem nevěděla, jestli mám jít

ven nebo raději zůstat doma, a tak jsem nakonec zůstala a dumala dál. To je pravda, papír je trpělivý. A poněvadž nemám v úmyslu dát tenhle sešit v pevných deskách s okázalým jménem „Deník“ vůbec někomu číst, leda že bych někdy v životě našla skutečného přítele nebo přítelkyni, nemusí na tom nikomu záležet.

Teď jsem došla k tomu, proč jsem si začala psát deník: nemám žádnou přítelkyni.

Aby to bylo srozumitelnější, musím přidat vysvětlení, protože nikdo by asi nepochopil, že třináctiletá holka je na světě úplně sama. A taky to není pravda. Mám hodné rodiče a šestnáctiletou sestru, mám dohromady nejmíň třicet známých nebo takových, kterým se říká přítelkyně. Mám hromadu ctitelů, kteří dělají, co mi na očích vidí, a snaží se dokonce i ve třídě zachytit střípkem zrcátka můj obraz. Mám příbuzné a dobrý domov. Ne, nechybí mi navenek vůbec nic, až na pravou přítelkyni. Se svými známými se jen bavím a žertuji, mohu s nimi mluvit jenom o všedních věcech a nikdy se s nimi důvěrněji nesblížím. A v tom je ta potíž. Snad si za tenhle nedostatek důvěry mohu i sama, v každém případě je to bohužel fakt a nedá se to změnit. Proto tenhle deník.

Abych tu představu vytoužené přítelkyně ve své fantazii ještě vystupňovala, nebudu jen tak obyčejně zapisovat události do deníku jako všichni ostatní, ale chci, aby tenhle deník byl přímo mou přítelkyní, a ta přítelkyně se jmenuje *Kitty*.

Moje historie! (Blbost, něco takového se nezapomíná.)

Protože by nikdo nerozuměl tomu, co vyprávím Kitty, kdybych vpadla rovnou doprostřed událostí, musím v krátkosti popsat svůj životní příběh, i když to dělám nerada.

Můj otec, největší drahoušek mezi otci, s jakým jsem se kdy setkala, se oženil teprve v šestatřiceti letech s mou matkou, které bylo tehdy pětadvacet. Má sestra Margot se narodila roku 1926 ve Frankfurtu nad Mohanem v Německu. 12. června 1929 jsem přišla na svět já. Až do svých čtyř let jsem bydlela ve Frankfurtu. Protože jsme Židé, odešel můj otec roku 1933 do Holandska. Stal se ředitelem nizozemské společnosti na výrobu marmelády Opekta. Moje matka Edith Franková-Holländerová odjela v září taky do Holandska a Margot a já jsme zůstaly v Cáchách, kde bydlela naše babička. Margot odjela do

Holandska v prosinci a já v únoru, kdy mě posadili na stůl jako dárek k Margotiny narozeninám.

Brzy jsem začala chodit do mateřské školky při škole Montessori. Tam jsem byla do šesti let, pak jsem přešla do první třídy. V šesté třídě jsem se dostala k paní Kuperusové, ředitelce. Koncem školního roku jsme se srdceryvně a s pláčem rozloučily, protože mě přijali do židovského lycea, kam šla i Margot.

Náš život neprobíhal poklidně, protože zbylá rodina v Německu nezůstala ušetřena Hitlerových židovských zákonů. Po pogromech v roce 1938 utekli oba moji strýčkové, matčini bratři, do Ameriky a moje babička se přestěhovala k nám. Bylo jí tehdy třiasedmdesát.

Od května 1940 to s dobrými časy začalo jít z kopce: nejdřív válka, potom kapitulace a vpád Němců, a pro nás Židy nastala bída. Jeden židovský zákon stíhal druhý a naše svoboda byla strašně okleštěna. Židé musejí nosit židovskou hvězdu; Židé musejí odevzdat jízdní kola; Židé nesmějí jezdit tramvají; Židé nesmějí jezdit autem, ani soukromým; Židé smějí nakupovat jen od 15 do 17 hodin; Židé smějí jen k židovskému holiči; Židé nesmějí od 20 hodin večer do 6 hodin ráno na ulici; Židé nesmějí do divadel a do kin a nesmějí se zdržovat ani na jiných místech určených k zábavě; Židé nesmějí na plovárny a stejně tak na tenisová, hokejová a jiná sportovní hřiště; Židé nesmějí veslovat; Židé nesmějí na veřejnosti sportovat; Židé nesmějí po osmé hodině večer sedět na vlastní zahradě, ani u známých; Židé nesmějí navštěvovat křesťany; Židé musejí chodit na židovské školy a podobně a podobně. Tak probíhal náš život a my nesměli tohle a nesměli tamto. Jacques mi pořád říká: „Já už si netroufám nic dělat, mám strach, že to není dovoleno.“

V létě 1941 babička těžce onemocněla. Musela na operaci a z mých narozenin skoro nic nebylo. V létě 1940 už taky ne, protože v Nizozemsku právě skončila válka. Babička zemřela v lednu 1942. Nikdo netuší, jak často na ni myslím a jak ji mám pořád ráda. Tyhle narozeniny v roce 1942 jsme tedy slavili taky proto, abychom si všechno vynahradili, a babiččina svíce stála vedle.

Nám čtyřem se vede ještě pořád dobře, a tak jsem se dostala k dnešnímu datu, kdy začíná slavnostní zasvěcení mého deníku, k 20. červnu 1942.

Milá Kitty,

tak tedy začnu hned. Je tu krásný klid, otec a matka jsou pryč a Margot si šla s několika mladými lidmi k přítelkyni zahrát ping-pong. V poslední době si také ráda zahraju, dokonce jsme založily klub. Jmenuje se „Malý vůz minus dvě“. Bláznivé jméno, vzniklo totiž z omylu. Chtěly jsme zvláštní název, protože je nás pět, vzpomněly jsme si okamžitě na hvězdy, na Malý vůz. Myslely jsme, že má pět hvězd. V tom jsme se ale spletly, má jich sedm, přesně jako Velký vůz. Proto ono „minus dvě“. Ilse Wagnerová má pingpongový stůl a velkou Wagnerovic jídelnu smíme používat kdykoli. Protože my hráčky ping-pongu si hlavně v létě rády pochutnáváme na zmrzlině a po hře bývá horko, končíme většinou výletem do nejbližších cukráren, kam smějí Židé, do Oasy nebo Delphi. Peníze nebo peněženku už ani nehledáme, poněvadž v Oase je většinou tak plno, že tam vždycky najdeme několik velkorýsých pánů z našeho širokého okruhu známých nebo sem tam nějakého citele, kteří nám nabídnou víc zmrzliny, než bychom snědly za týden.

Jsi myslím trochu překvapená, že jsem tak mladá a už mluvím o ctitelích. Bohužel (v některých případech ani ne bohužel), zdá se, že se naše škola tomuhle nešvaru nedokáže vyhnout. Jakmile se mě některý z kluků zeptá, jestli se mnou smí na kole domů, a začneme si povídat, můžu v devíti z deseti případů počítat s tím, že dotyčný mladík okamžitě vzplane jako pochodeň a už mě nespustí z očí. Po čase zamilovanost zase ustoupí, protože si z ohnivých pohledů nic nedělám a vesele šlapu dál. Když už mě to někdy otravuje, mrsknu maličko kolem, taška mi spadne na zem a mladý muž musí ze slušnosti seskočit. Než mi tašku vrátí, začnu už dávno mluvit o něčem jiném. To jsou ale ještě ti nevinní. Jsou i někteří, co mi posílají rukou hubičky nebo se pokoušejí vzít mě za ruku. Ale s tím ať u mě nepočítají! Slezu z kola a odmítnu je dál připravovat o čas. Nebo hraju uraženou a řeknu jim rovnou, ať se seberou a jdou domů.

Tak, teď byl položen základní kámen našeho přátelství. Zít-ra na shledanou!

Tvoje Anne

Milá Kitty,

celá naše třída se třese strachy. Důvodem je nastávající učitelská konference. Polovina třídy uzavírá sázky o to, kdo postoupí a kdo propadne. G. Z., moje sousedka, a já se bláznivě smějeme těm dvěma, co sedí za námi, C. N. a Jacquesovi Kocernootovi, kteří už prosázeli celý svůj prázdninový kapitál. „Postoupíš“, „O co že ne“, „Určitě...“, tak to jde od rána do večera. Ani úpěnlivé pohledy mé sousedky G., ani moje vztekuté výbuchy je nedokážou uklidnit. Podle mne by měla propadnout čtvrtina třídy, takoví tupci sem chodí. Ale učitelé jsou ti nejrtošivější lidé na světě. Snad jsou občas také výjimečně náladoví v tom správném ohledu. O své přítelkyně a o sebe se moc nebojím, my už nějak postoupíme. Jenom v matice si nejsem jistá. No uvidíme. Zatím si navzájem dodáváme odvalu.

Já vycházím se všemi učiteli a učitelkami docela dobře. Je jich celkem devět, sedm mužů a dvě ženy. Pan Keesing, starý matikář, byl na mne dlouho strašně nabroušený, protože jsem ustavičně žvanila. Nestačil mě napomínat a nakonec jsem dostala trest. Měla jsem napsat písemnou práci na téma „Taková jedna brepta“. Brepta, co se o tom dá napsat? Ale nejdřív jsem si z toho nedělala hlavu. Strčila jsem sešit s úkoly do tašky a snažila se zachovat klid.

Večer, když jsem byla s ostatními úkoly hotová, našla jsem najednou zápis o písemném trestu. S násadkou plnicího pera v puse jsem o něm začala přemýšlet. Jen tak něco plácát a co nejvíc natahovat věty umí každý, ale najít pádný důkaz o nutnosti brebentění, to už je umění. Přemýšlela jsem a přemýšlela – a pak jsem najednou dostala nápad. Popsala jsem celé tři zadané stránky a byla jsem spokojená. Jako argument jsem uvedla, že mluvení je ženská vlastnost, že se opravdu vynasnažím, abych se polepšila, ale zřejmě se to neodnaučím úplně, protože moje matka toho napovídá zrovna tolik jako já, ne-li ještě víc, a že se zděděnými vlastnostmi se toho moc nenadělá.

Pan Keesing se musel mým argumentům smát. Ale když jsem v další hodině zase žvanila, následoval nový písemný trest. Tentokrát to měla být „Nenapravitelná brepta“. Také ten jsem dodala, a další dvě hodiny si pan Keesing nemusel stěžovat. Při třetí mu to ale bylo zase moc. „Anne Franková, jako

trest za klábosení písemnou prací s námětem: „Kvá, kvá, kvá, řekla slečna Kvákavá“.

Třída se válela smíchy. Musela jsem se taky smát, třebaže moje vynalézavost v oblasti článků o žvanění byla vyčerpaná. Musím přijít na něco jiného, na něco hodně originálního. Moje přítelkyně Sanne, dobrá básnířka, mi nabídla pomoc, že totiž celý text od začátku do konce sepíšeme ve verších. Jásala jsem. Keesing mě chtěl tímhle pitomým tématem položit na lopatky, ale já mu to svou básní trojnásob oplatím.

Báseň jsme napsaly a byla skvělá. Pojednávala o matce kachně a otci labutákovi a třech malých kachňátkách, která jejich otec kvůli ustavičnému štěbetání ukloval k smrti. Naštěstí Keesing rozuměl legraci. Přednesl báseň s komentáři ve třídě, pak ještě v jiných třídách. Od té doby jsem mohla klábosit a už jsem nikdy trest nedostala. Naopak, Keesing teď pořád žertuje.

Tvoje Anne

Středa 24. června 1942

Milá Kitty,

je vedro k zalknutí, každý funí a peče se, a v tom horku musím všecko obíhat pěšky. Teprve teď vidím, jak je taková tramvaj příjemná, hlavně ta otevřená. Ale tenhle požitek nám Židům už není dopřán, pro nás je dost dobré běhat po svých. Včera jsem musela o polední přestávce k zubaři do ulice Jana Luykena. Od naší školy v ulici Stadtstimmertuinen je to pořádně daleko. Odpoledne jsem při vyučování proto div neusnula. Štěstí, že lidé nám sami od sebe nabídnou něco k pití. Sestra u zubaře je opravdu hodná.

Jediné, čím ještě můžeme jezdit, je přívoz. Převozník na nábreží Jozefa Israële nás vzal bez řečí, kdykoli jsme ho poprosili o převezení. Holanďané opravdu nemůžou za to, že my Židé jsme na tom tak bídně.

Já jsem si jen přála, abych nemusela do školy, moje kolo mi o velikonočních prázdninách ukradli a matčino dal otec do úschovy ke křesťanským známým. Naštěstí se milovými kroky přibližují prázdniny. Ještě týden a máme to za sebou.

Včera ráno jsem měla příjemný zážitek. Když jsem šla kolem přístřešku na kola, někdo na mne zavolal. Otočila jsem se a uviděla jsem za sebou milého chlapce, s kterým jsem se pře-

dešlý večer setkala u Wilmy. Je to její vzdálený bratranec z třetího kolena a Wilma je moje známá. Nejdřív mi byla dost sympatická. To taky je, ale celý den nemluví o ničem jiném než o klucích, a to začíná být nuda. Ten chlapec přišel trochu nasměle blíž a představil se jako Hello Silberberg. Byla jsem maličko udivená a nevěděla jsem dobře, co chce, ale to se brzy ukázalo. Chtěl jít se mnou a doprovodit mě do školy. „Jestli jdeš tak jako tak stejným směrem, můžu se přidat,“ odpověděla jsem mu, a tak jsme šli spolu. Hellovi je už šestnáct a umí pěkně vyprávět o všem možném.

Dnes ráno na mne zase čekal a tak to nejspíš zůstane i na příště.

Anne

Středa 1. července 1942

Milá Kitty,

dodneška jsem si opravdu nenašla čas, abych ti napsala. Ve čtvrtek jsem byla celé odpoledne u známých, v pátek jsme měli návštěvu, a tak to šlo až dodneška.

Hello a já jsme se v tomhle týdnu dobře poznali, moc mi toho o sobě vyprávěl. Pochází z Gelsenkirchenu a je tady v Nizozemí u dědečka a babičky. Jeho rodiče jsou v Belgii a on nemá možnost se k nim dostat. Hello má děvče, Ursulu. Zním ji, je to vzor dobromyslnosti a nudy. Když se Hello se mnou seznámil, zjistil, že po Ursulině boku usíná. Sloužím tedy jako prostředek k udržování v bdělém stavu! Člověk nikdy neví, k čemu se ještě hodí!

V sobotu u mne spala Jacqueline. V poledne byla u Hanneli a já jsem se k smrti nudila.

Hello měl ke mně večer přijít, ale kolem šesté zavolal. Šla jsem k telefonu a on řekl: „Tady je Helmuth Silberberg. Můžu prosím mluvit s Anne?“

„Ano, Hello, tady je Anne.“

„Ahoj Anne. Jak se ti vede?“

„Děkuju, dobře.“

„Hrozně mě to mrzí, ale musím ti říct, že k tobě dnes večer nemůžu přijít, ale rád bych s tebou chvilku mluvil. Šlo by to, že bych byl za deset minut u vašich dveří?“

„V pořádku. Ahoj!“

„Ahoj, jsem tam hned.“

Položila jsem sluchátko. Honem jsem se převlékla a trošku si přičísala vlasy. A pak jsem nervózně vyhlížela z okna. Konečně přicházel. Div že jsem hned neseběhla se schodů, ale klidně jsem čekala, až zazvoní. Sešla jsem dolů. Rovnou spustil, co měl na srdci.

„Podívej se, Anne, babička si myslí, že jsi ještě moc mladá, abych se s tebou pravidelně scházel. Říká, že mám jít k Löwenbachovům. Ale víš asi, že už s Ursulou nechodím.“

„Nevím, jak to? Vy jste se pohádali?“

„Ne, naopak. Řekl jsem Ursule, že už vzájemně tak dobře ne vycházíme, a proto bude lepší, když už spolu nebudeme chodit, ale že ji u nás i dál rádi uvidíme a oni mě doufám u nich taky. Já jsem si totiž myslel, že chodí ještě s někým jiným, a podle toho jsem se k ní taky choval. Ale nebyla to pravda. A tak mi řekl strýček, že se musím Ursule omluvit. To jsem ovšem nechtěl, a proto jsem to skončil. Ale to byl jen jeden z mnoha důvodů.“

Moje babička chce, abych šel teď za Ursulou, a ne za tebou. Ale já mám na to jiný názor a taky to neudělám. Staří lidé mají někdy strašně staromódní názory, ale podle nich se řídit nemůžu. Já sice babičku a dědu moc potřebuju, ale oni mě v jistém smyslu taky. Ve středu večer mám vždycky volno, protože děda s babičkou si myslí, že chodím na řezbářství, ale já chodím do jednoho klubu sionistické strany. To vlastně nesmím, protože naši jsou strašně proti sionismu. Já taky nejsem fanatik, ale zajímá mě to. V poslední době je v tom ale takový zmatek, že mám v úmyslu vystoupit. Proto tam půjdu příští středu naposledy. A tak mám čas ve středu večer, v sobotu odpoledne a večer, v neděli odpoledne i jindy.“

„Ale když to vaši doma nechtějí, neměl bys jim to dělat za zády.“

„Láska se nedá vynutit.“

Pak jsme šli kolem Blankevoortova knihkupectví a tam stál Peter Schiff s dvěma jinými kluky. Po dlouhé době mě opět pozdravil a mě to opravdu moc potěšilo.

V pondělí večer byl Hello u nás, aby se seznámili s otcem a s matkou. Přinesla jsem dort a cukroví, čaj a sušenky, všeho bylo dost. Ale Hello ani já jsme neměli chuť sedět jen tak klidně vedle sebe na židlích. Šli jsme na procházku a on mě dovedl domů až deset minut po osmé. Otec se strašně zlobil, co

je to za způsoby chodit tak pozdě domů. Musela jsem slíbit, že příště budu doma už deset minut před osmou. Na příští sobotu jsem pozvaná k Hellovi.

Wilma mi vykládala, že Hello byl nedávno večer u ní a ona se ho ptala: „Kdo se ti zdá milejší? Ursula, nebo Anne?“ A on jí řekl: „Co je ti po tom?“

Ale když odcházel (celý večer už spolu nemluvili), řekl: „Anne, abys věděla! Ahoj, ale nikomu ani muk!“ Šup, a byl ze dveří.

Je vidět, že Hello je teď zamilovaný do mě, a mně se to zdá pro změnu docela pěkné. Margot by řekla, že Hello je přijatelný kluk, a já si to myslím taky, a dokonce víc než to. Matka ho taky vynáší do nebe. „Hezký, zdvořilý a příjemný chlapec.“ Jsem ráda, že Hello celé rodině tak padl do oka. Zato mým přítelkyním ne, zdají se mu moc dětinské, a v tom má pravdu.

Jacque si mě kvůli němu věčně dobírá. Já nejsem zamilovaná, opravdu ne, ale smím přece mít přítele. Na tom není přece nic špatného.

Matka chce pořád vědět, koho bych si později chtěla vzít. Ale nikdy myslím neuhádne, že je to Peter Schiff, protože to vždycky popřu, ani přitom okem nemrknu. Mám Petera tak ráda, jak ještě nikoho v životě, a pořád si namlouvám, že Peter chodí s jinými děvčaty, jen aby zakryl svoje city ke mně. Snad si teď taky myslí, že Hello a já jsme do sebe zamilovaní. Ale to není pravda. Je to jenom můj přítel, nebo, jak říká matka, kavalír.

Tvoje Anne

Neděle 5. července 1942

Nejdražší Kitty,

slavnost k zakončení školního roku v pátek v Židovském divadle proběhla podle přání. Moje vysvědčení není zdaleka tak špatné, mám jednu nedostatečnou (pětku) z algebry, dvě šestky, dvě osmy a jinak samé sedmičky*. Doma měli radost. Ale moji rodiče jsou ve věcech známek stejně úplně jiní než ostatní rodiče, nikdy si nic nedělali z dobrého nebo ze špatného vysvědčení a jde jim hlavně o to, abych byla zdravá, ne moc drzá a měla dobrou náladu. Když jsou tyhle tři věci v pořádku, všechno ostatní přijde samo.

* Desítka je nejlepší známka, pětka znamená nedostatečnou.

Já jsem přesný opak, nechtěla bych mít špatný prospěch. Byla jsem přijata do lycea s výhradou, protože jsem vlastně měla zůstat ještě v 7. třídě ve škole Montessori. Ale když všechny židovské děti musely do židovských škol, pan Elte přijal mě a Lies Goslarovou po určitých průtazích s výhradou. Lies taky postoupila, ale musí dělat náročný reparát z geometrie.

Chudák Lies, nemůže se doma skoro nikdy pořádně učit. U ní v pokojíku si celý den hraje její malá sestřička, zhýčkané batole sotva dvouleté. Dokud Gabi neprosadí, co chce, křičí, a když se jí pak Lies nevěnuje, křičí zase paní Goslarová. A tak je pro Lies nemožné, aby se učila, jak se patří, a nepomůže jí ani spousta doučovacích hodin, které ustavičně bere. Ti Goslarovi ale taky vedou pěknou domácnost! Rodiče paní Goslarové bydlí vedle v domě, ale jedí u nich. Pak je tu ještě služebná, batole, pan Goslar, neustále roztržitý a duchem nepřítomný, a paní Goslarová, věčně nervózní a podrážděná a znovu v naději. V tomhle tureckém hospodářství je Lies, která má obě ruce levé, jako ztracená.

Moje sestra Margot dostala taky vysvědčení, jako vždycky výborné. Kdyby u nás existovalo „cum laude“, určitě by postoupila s vyznamenáním. Chytrá hlavička!

Otec je v poslední době hodně doma, v obchodě už nemá co pohledávat. Musí to být nepříjemný pocit, když se člověk cítí tak přebytečný. Opektu převzal pan Kleiman a pan Kugler firmu pro (náhražkové) koření „Gies a spol.“, která byla založena teprve roku 1941. Když jsme se před několika dny procházeli po našem náměstíčku, začal otec mluvit o tom, že se musíme ukrýt. Říkal, že pro nás bude hodně těžké žít úplně odříznuti od světa. Ptala jsem se ho, proč o tom mluví už teď.

„Víš, Anne,“ řekl, „už přes rok nosíme šaty, potraviny a nábytek k jiným lidem. Nechceme, aby náš majetek padl do rukou Němců. Ale ještě miň chceme, aby sebrali nás samotné. Proto odejdeme z domova a nebudeme čekat, až pro nás přijdou.“

„A kdy, tati?“ Otec mluvil tak vážně, že mi to nahánělo strach.

„Nedělej si kvůli tomu starosti, to už zařídíme. Buď bez obav a užívej si, jak dlouho to ještě půjde.“

To bylo všechno. Ach, kéž by se ta chmurná slova ještě hodně dlouho nesplnila!

Někdo zrovna zvoní, přichází Hello, končím.

Tvoje Anne

Milá Kitty,

mezi nedělním ránem a touto chvílí jako by uplynuly dlouhé roky. Stalo se toho tolik, jako by se najednou celý svět otočil. Ale vidíš, Kitty, ještě žiju, a to je hlavní věc, říká otec. Ano, opravdu ještě žiju, ale neptej se, kde a jak. Mám dojem, že mi dnes vůbec nerozumíš, a tak ti prostě začnu vyprávět, co se v neděli odpoledne stalo.

Ve tři hodiny (Hello zrovna odešel a chtěl se později vrátit) někdo zazvonil u dveří. Já nic neslyšela, protože jsem ležela líně na sluníčku v lehátku na verandě a četla. Za chvílku se objevila v kuchyňských dveřích Margot, celá vyplašená. „Tátovi přišlo předvolání od SS,“ šeptala. „Máti už běžela k panu van Daanovi.“ (Van Daan je dobrý známý a společník otcovy firmy.)

Strašně jsem se vyděsila. Předvolání! Každý ví, co to znamená. Viděla jsem v duchu koncentrační tábory a osamělé vězeňské cely... A tam máme nechat odvléct otce? „On samozřejmě nepůjde,“ prohlásila Margot, když jsme seděly v pokoji a čekaly na matku. „Máti se šla k van Daanovým zeptat, jestli se můžeme přestěhovat do našeho úkrytu už zítra. Van Daanovi jdou s námi. Bude nás tedy celkem sedm.“

Ticho. Nemohly jsme dál mluvit, pomýšlení na otce, který, nic zlého netuše, je na návštěvě v židovském starobinci, čekání na matku, horko, napětí... To všechno nás ochromovalo.

Najednou se znovu ozval zvonek. „To je Hello,“ řekla jsem.

Margot mě stáhla zpátky: „Neotvírat!“

Ale bylo to zbytečné, slyšely jsme matku a pana van Daana, jak mluví dole s Hellem. Potom šli dovnitř a zamkli za sebou dveře. Při každém zazvonění měla Margot nebo já tiše sejít dolů a podívat se, jestli je to otec. Jiné lidi jsme neměly pouštět. Musely jsme s Margot odejít z pokoje, van Daan chtěl mluvit s matkou o samotě.

Když jsme seděly v naší ložnici, Margot mi pověděla, že předvolání se netýká otce, ale jí. Znovu jsem se vyděsila a začala plakat. Margot je šestnáct. Tak mladé holky chtějí někam posílat? Ale ona našťástí nikam nepůjde, matka to sama řekla. A nejspíš to tak myslel i otec, když se mnou mluvil o ukrývání.

Ukrýt! Kde se máme ukrýt? Ve městě? Na venkově? V nějakém domě, v nějaké chatě? Kdy? Kde? Jak? Spousta otázek,

kteře jsem si nemohla položit, a kteře se mi přesto stále vnucovaly.

Začaly jsme si s Margot balit nejnřtnější věci do školní brašny. První, co jsem do ní strčila, byl tenhle vázaný sešit, potom natáčky, kapesníky, školní knihy, hřeben, staré dopisy. Myslela jsem na ukrývání a strkala jsem proto do tašky ty největší hlouposti. Ale nelituji toho, záleží mi víc na vzpomínkách než na šatech.

V pět hodin přišel konečně domů otec. Telefonovali jsme panu Kleimanovi a zeptali se ho, jestli k nám může ještě dnes večer přijít. Van Daan odešel a přivedl Miep. Přišla, sbalila do tašky nějaké boty, šaty, sáčka, spodní prádlo a punčochy a slíbila, že přijde večer ještě jednou. Pak bylo v našem bytě ticho. Nikdo z nás neměl chuť k jídlu. Bylo ještě teplo a všechno bylo strašně divné.

Velký pokoj nahoře jsme pronajali nějakému panu Goldschmidtovi, je to rozvedený muž kolem třicítky, který zřejmě tenhle večer neměl co dělat. Okouněl u nás do deseti hodin a za nic na světě se nedal vypudit.

V jedenáct hodin přišli Miep a Jan Giesovi. Miep je od roku 1933 zaměstnaná u otce a z ní, stejně jako z jejího novopečeného manžela Jana, se stali naši dobří přátelé. Zase mizely boty, punčochy, knihy a spodní prádlo v Miepině kabele a v Janových hlubokých kapsách. O půl dvanácté odešli i oni.

Byla jsem k smrti unavená, a třebaže jsem věděla, že to bude poslední noc v mé posteli, hned jsem usnula; druhý den ráno mě o půl šesté matka probudila. Naštěstí bylo menší vedro než v neděli a celý den se snášel teplý déšť. Navlékli jsme se všichni čtyři tak důkladně, jako bychom měli přenocovat v lednici, abychom si mohli vzít s sebou ještě pár kousků oblečení. Žádný Žid v naší situaci by se neodvážil vyjít z domu s kufrem plným šatstva. Měla jsem na sobě dvě košilky, troje kalhotky, dva páry punčoch a jedny šaty, přes ně sukni, sáčko, letní plášť, pevné boty, čepici, šálu a ještě mnohem víc. Už doma jsem se skoro dusila, ale na to se nikdo neptal.

Margot si nacpala školní aktovku učebnicemi, šla si do přístěnku pro kolo a odjela za Miep kamsi do mně neznámých dólav. Pořád jsem ještě nevěděla, kde je to tajemné místo, kam odcházíme.

O půl osmé se i za námi zavřely dveře. Musela jsem se rozloučit s jediným tvorem – se svou kočičkou Moortje, která měla najít dobrý domov u sousedů, jak stálo napsáno na lístku panu Goldschmidtovi.

Odestlané postele, nádobí od snídaně na stole, půl kila masa pro kočku v kuchyni, to všechno budilo dojem, jako bychom vzali nohy na ramena. To nám bylo jedno. Chtěli jsme pryč, jen pryč a bezpečně dojít, jinak nic.

Zítřka více!

Tvoje Anne

Čtvrtek 9. července 1942

Milá Kitty,

tak jsme tedy šli v proudech deště, otec, matka a já, každý se školní nebo nákupní taškou, po okraj nacpanou nejrozličnějšími věcmi. Dělníci, kteří šli časné do práce, se za námi soucitně ohlíželi. Na tvářích se jim zračila lítost, že nám nemůžou nabídnout žádné vozidlo. Nápadná žlutá hvězda mluvila sama za sebe.

Teprve na ulici mi otec a matka postupně vyprávěli celý plán úkrytu. Už po dlouhé měsíce jsme odváželi z domova co možná nejvíc domácího zařízení a prádla a teď už jsme byli na tom tak, že jsme chtěli 16. července dobrovolně odejít do podzemí. Předvoláním byl plán uspíšen o deset dní, takže jsme se museli spokojit s neúplně zařízenými místnostmi.

Úkryt byl v domě, kde měl otec firmu. Pro nezasvěcené je to asi těžko pochopitelné, proto to vysvětlím blíže. Otec nikdy neměl moc personálu: pana Kuglera, pana Kleimana a Miep, pak ještě Bep Voskuijlovou, třiadvacetiletou stenotypistku. Ti všichni o našem příchodu věděli předem. Ve skladišti pracovali ještě pan Voskuijl, Bepin otec, a dva dělníci; ale těm jsme nic neřekli.

Budova vypadá takto: v přízemí je velká obchodní prostora, která se používá jako skladiště. Je rozdělena přepážkami: například je tam místnost, kde se mele skořice, hřebíček a náhražkový pepř, a zásobárna. Vedle dveří do skladiště jsou normální domovní dveře, za nimi spojovací dveře vedoucí ke schodišti. Po schodech se vyjde ke dveřím s polomatným sklem, na nichž bylo dřív černými písmeny napsáno Kancelář.

To je přední kancelář, hodně velká, velice světlá a přeplněná místnost. Přes den tu pracují Bep, Miep a pan Kleiman. Průchozí místností s trezorem, šatnou a velkou spížíkou se vejde do malé, dosti zatuchlé a temné zadní komůrky. Tam dříve seděli pan Kugler a pan van Daan, teď už jenom ten první. Do Kuglerovy kanceláře se může projít i z chodby skleněnými dveřmi, které se dají otvírat zevnitř, ale už ne tak snadno zvenčí. Z Kuglerovy kanceláře se jde dlouhým, úzkým průchodem kolem přepážky na uhlí a po čtyřech schodech se vystoupí k nejnádhernější části celé budovy, k soukromé kanceláři. Vznešený tmavý nábytek, linoleum a koberce na podlaze, rádio, elegantní lampa, všecko primissima. Vedle je velká prostorná kuchyně s průtokovým ohřívačem a dvěma plynovými vařiči, pak je tu ještě záchod. To je první patro. Z dolejšího průchodu vedou nahoru normální dřevěné schody. Tam je malá předsíň, které se říká chodbička. Vpravo i vlevo jsou dveře, levé vedou k přednímu traktu se sklady, půdou a podkrovím. Z předního traktu vede na druhé straně ještě dlouhé, hrozně příkré, pravé holandské krkolonné schodiště k druhému východu na ulici.

Napravo od chodbičky leží zadní dům. Nikoho by nenapadlo, že za obyčejnými šedě natřenými dveřmi se skrývá tolik místností. Předě dveřmi je práh a pak už jsi vevnitř. Přímo proti vchodu je příkré schodiště, vlevo malá předsíň a místnost, která bude obývacím pokojem a ložnicí manželů Frankových. Vedle je ještě menší pokojík, ložnice a pracovna mladých dam Frankových. Napravo od schodiště je komora bez oken s umyvadlem a odděleným záchodem a dveřmi do Margotina a mého pokoje. Když vyjdeš po schodech a otevřeš nahoře dveře, jsi překvapená, že se ve starém domě u grachtu najde tak vysoká, světlá a prostorná místnost. V této místnosti je sporák (díky tomu, že to byla dříve Kuglerova laboratoř) a výlevka. Tak tedy vypadá kuchyně a současně i ložnice manželů van Daanových, společný obývací pokoj, jídelna a pracovna. Malíčký průchozí pokojík bude Peterovo apartmá. Pak je tam přesně jako vpředu půda a podkroví. Vidíš, představila jsem ti celý náš krásný zadní dům!

Tvoje Anne

Milá Kitty,

pravděpodobně jsem tě tím rozvlácným popisem domu dost otrávil, ale zdá se mi to nutné, abys věděla, kam jsem dorazila. Z dalších dopisů se dovíš, jak to proběhlo.

Teď ale pokračování mého příběhu, protože ještě nejsem hotová, to jistě víš. Když jsme došli do domu na Prinsengrachtu 263, odvedla nás Miep dlouhým průchodem a po dřevěném schodišti rovnou nahoru do zadního domu. Zavřela za námi dveře a byli jsme sami. Margot byla na kole mnohem rychlejší a už na nás čekala.

Náš obývací pokoj a všechny ostatní pokoje byly tak plné krámů, že se to nedá popsat! Všude na podlaze a na postelích stály krabice, které jsme poslali během uplynulých měsíců do kanceláře. Malý pokoj byl až do stropu nacpán ložním prádlem a příkrývkami. Pokud jsme chtěli večer spát na řádně ustlaných postelích, museli jsme se do toho hned pustit a všechny ty krámy vyklidit. Matka a Margot nebyly s to pohnout prstem. Ležely na holých postelích, byly unavené a skleslé a kdesi cosi. Ale otec a já, dva uklízeči v rodině, jsme se do toho dali okamžitě.

Celý den jsme vyklízeli krabice a plnili skříně, přibíjeli a kutili, až jsme večer padli k smrti unavení do čistých postelí. Celý den jsme neměli teplé jídlo, ale to nám nevadilo. Matka a Margot byly příliš unavené a přetažené, aby měly chuť, otec a já jsme měli moc práce.

V úterý ráno jsme začali tam, kde jsme v pondělí přestali. Bep a Miep nám na naše potravinové lístky nakoupily, otec opravoval nedostatečné zatemnění, vydrhli jsme kuchyňskou podlahu a byli zase od rána do večera v jednom kole. Až do středy jsem měla sotva čas přemýšlet o té velké změně, která nastala v mém životě. Pak jsem poprvé od našeho přestěhování do zadního domu našla příležitost sdělit ti všechny ty události a současně si sama ujasnit, co se vlastně se mnou stalo a co se ještě stane.

Tvoje Anne

Milá Kitty,

otec, matka a Margot si pořád nemůžou zvyknout na zvon Západní věže, který bije každou čtvrt hodinu. Já ano, mně se to hned líbilo, a zvláště v noci je v tom něco uklidňujícího. Bude tě asi zajímat, jak se mi líbí „v podzemí“. No, můžu ti jen říct, že to sama ještě přesně nevím. Myslím, že se tady nikdy nebudu cítit jako doma, ale to zdaleka neznamená, že mi to tu připadá nepříjemné; cítím se spíš jako v nějakém zvláštním penzionu, kde jsem na prázdninách. Opravdu divné pojetí úkrytu, ale je to prostě tak. Zadní dům je ideální úkryt. Ačkoli je vlhký a trochu nachýlený, určitě by se v celém Amsterdamu a snad ani v celém Holandsku tak pohodlně zařízený úkryt ne našel.

Náš pokoj byl se svými prázdnými stěnami až dosud strašně holý. Díky otci, který sem už předtím odnosil celou mou sbírku pohlednic a obrázků filmových hvězd, jsem si kličem a štětkou natřela celou stěnu, a tak je teď pokoj jako obrázek. Vypadá to mnohem veseleji. Až přijdou van Daanovi, uděláme ze dřeva, které se válí na půdě, pár skříněk a jiné pěkné věcičky.

Margot a matka se zas už trochu zotavily. Včera se matka rozhodla poprvé uvařit hrachovou polévku, ale pak si byla dole trochu poklábosit a na polévku zapomněla. Ta se tak připálila, že hrách zčernal na uhel a nešel z hrnce ven.

Včera večer jsme sešli všichni čtyři do soukromé kanceláře a pustili si anglické vysílání. Měla jsem takový strach, že to někdo uslyší, že jsem otce úpěnlivě prosila, aby šel se mnou zase nahoru. Matka můj strach chápala a šla se mnou. I jinak máme velkou obavu, že by nás mohli uslyšet nebo uvidět sousedé. Hned první den jsme ušili závěsy. Vlastně se o záclonách nedá mluvit, protože jsou to jen hadry nejrozmanitějšího tvaru, kvality a vzoru, které jsme s otcem velice neodborně a nákrivo sešili. Pak jsme ty skvostné kousky připevnili napínáčky na okna, a pokud se budeme skrývat, nikdy je nesundáme.

Vpravo vedle nás je filiálka firmy Keg ze Zaandamu, vlevo nábytkářská dílna. Po pracovní době tedy nejsou v domech žádní lidé, ale přesto by mohly zvuky proniknout ven. Zakázali jsme tedy Margot v noci kašlat, i když je silně nachlazená, a dáváme jí polykat spousty kodeinu.

Hrozně se těším, až přijdou van Daanovi, mají tu být v úterý. Bude to tu mnohem útulnější a taky tu nebude takové ticho. Právě to ticho mě večer a v noci tak znervózňuje a dala bych nevím co za to, kdyby tu spal některý z našich ochránců.

Jinak to tu není vůbec tak špatné, protože si tu můžeme sami vařit a dole v tátově kanceláři poslouchat rádio. Pan Kleiman a Miep a taky Bep Voskuijlová nám moc pomohli. Dokonce jsme už měli reveň, jahody a třešně, a nemyslím si, že tu budeme mít dlouhou chvíli. Máme taky co číst a nakoupíme ještě hromadu her. Koukat z okna nebo vycházet ven samozřejmě nesmíme. Přes den musíme chodit a mluvit jen hodně potichu, protože ve skladu nás nesmí být slyšet.

Včera jsme měli spoustu práce, museli jsme pro kancelář odpeckovat dva koše třešní, pan Kugler je bude zavařovat. Z bedniček od třešní si uděláme regály na knížky.

Zrovna mě volají naši!

Tvoje Anne

28. září 1942 (Dodatek)

To, že nesmíme ven, mě sklíčuje přece jenom víc, než dokážu vypovědět, a mám děsný strach, že nás najdou a pak zastřelí. To je ovšem méně příjemná vyhlídka.

Neděle 12. července 1942

Dnes přesně před měsícem byli ke mně všichni tak hodní, protože jsem měla narozeniny, ale teď cítím den ze dne víc, jak se matce a Margot odcizují. Dneska jsem pilně pracovala a všichni mě náramně chválili, ale o pět minut později mě zase hubovali.

Je docela jasně vidět, jak rozdílně se chovají k Margot a ke mně. Margot například rozbila vysavač, a jsme proto celý den bez světla. Matka řekla: „Margot, je vidět, že nejsi zvyklá na žádnou práci, jinak bys věděla, že se vysavač nevypíná taháním za šňůru.“ Řekla to německy, Margot něco odpověděla a tím to bylo odbyté.

Ale dneska odpoledne jsem chtěla přepsat něco z matčina nákupního seznamu, protože má tak nezřetelné písmo. Matka byla proti tomu a hned mě začala kárat, do čehož se zamíchala celá rodina.

Já se k nim nehodím, zvláště v poslední době si to jasně uvědomuji. Jsou k sobě navzájem tak věří, a já jsem taková nejraději, jen když jsem sama. Říkají, jak je nám tu ve čtyřech dobře a jak se k sobě hodíme. Ale že já to cítím úplně jinak, to je vůbec nenapadne.

Jenom tatka mi někdy rozumí, ale většinou je na straně matky a Margot. Taky nemůžu vystát, když vykládají před cizími, jak jsem brečela nebo zase jak jsem rozumná, nebo když začnou o Moortje, to už vůbec nesnáším. Moortje je moje slabé místo. Moc mi chybí a nikdo neví, jak často na ni myslím. A vždycky když si na ni vzpomenu, vyhrknou mi slzy. Moortje je tak milá a mám ji tak ráda. Sním a sprádám plány, jak ji zase dostat zpátky.

Zdají se mi tu pořád tak krásné sny. A přitom skutečnost je taková, že tady musíme sedět tak dlouho, dokud válka neskončí. Nesmíme vůbec vyjít ven a na návštěvu k nám můžou jen Miep, její muž Jan, Bep Voskuijlová, pan Voskuijl, pan Kugler a pán a paní Kleimanovi, ale ta nechodí, zdá se jí to moc nebezpečné.

28. září 1942 (Dodatek)

Tatínek je pořád tak milý. Moc dobře mi rozumí a ráda bych si s ním někdy důvěrně popovídala, jenže to by mi nesměly hned téct slzy. Ale to asi dělá můj věk. Nejradši bych pořád jen psala, ale to by bylo moc nudné.

Až dosud jsem si do své knihy zapisovala skoro výhradně myšlenky a na hezké příhody, které později můžu předčítat, nikdy nedošlo. Ale příště už nebudu sentimentální, nebo jen trošku, a budu se víc držet skutečnosti.

Pátek 14. srpna 1942

Nejdražší Kitty,

celý měsíc jsem tě nechala beze zpráv, ale ono se toho opravdu moc neděje, abych ti každý den něco pěkného vyprávěla. Van Daanovi přišli 13. července. Mysleli jsme, že dorazí až 14., ale protože Němci rozesílali předvolání na všechny strany, zdálo se jim bezpečnější přistěhovat se radši o den dřív než o den později. Ráno o půl desáté (seděli jsme ještě u snídaně) se ob-

jevil Peter van Daan, dost nudný a stydlivý čahoun, ještě mu není šestnáct, a od jeho společnosti se toho nedá moc čekat. Paní a pan van Daanovi přišli o půl hodiny později.

Paní van Daanová si k našemu velkému pobavení přinesla v krabici na klobouky velký nočník. „Bez nočníku se necítím nikde doma,“ prohlásila, a nočník dostal taky hned svoje stálé místo pod gaučem. Pan van Daan přišel bez nočníku, ale se skládacím čajovým stolkem pod paží.

První den našeho soužití jsme pojedli družně pospolu a po třech dnech jsme všichni měli pocit, že je z nás jedna velká rodina. Van Daanovi samo sebou vyprávěli ještě spoustu novinek, strávili tam venku ve světě o týden déle. Mezi jiným nás moc zajímalo, co se stalo s naším bytem a s panem Goldschmidtem.

Pan van Daan vyprávěl: „V pondělí ráno v devět zavolal pan Goldschmidt a ptal se, jestli bych za ním nemohl zaskočit. Šel jsem okamžitě a viděl jsem, že je velmi rozčilený. Dal mi přečíst lístek, který jste mu nechali, a rozhodl se, že kočku podle návodu odnese k sousedům, což jsem mu schválil. Měl strach z domovní prohlídky, tak jsme prošli všemi pokoji, sklídili ze stolu a udělali trošku pořádek. Přitom jsem objevil na psacím stole paní Frankové lístek, byla na něm nějaká adresa v Maastrichtu. Ačkoli jsem věděl, že paní Franková ho tam nechala ležet úmyslně, tvářil jsem se náramně udiveně a vystrašeně a naléhavě jsem pana Goldschmidta prosil, aby ten nešťastný papírek spálil. Celý čas jsem předstíral, že o vašem zmizení nic nevím. A když jsem uviděl ten papírek, dostal jsem dobrý nápad. ‚Pane Goldschmidte,‘ řekl jsem mu, ‚teď mi napadlo, co ta adresa asi znamená. Vzpomínám si, že asi před půl rokem se u nás v kanceláři objevil vysoký důstojník. Byl to přítel pana Franka z mládí. Slíbil, že mu pomůže, kdyby byl v nouzi, a vím, že měl posádku skutečně v Maastrichtu. Myslím si, že dodržel slovo a že Frankovům nějakým způsobem pomohl do Belgie a odtamtud do Švýcarska. Řekněte to taky známým, jestli se snad budou po Frankových ptát. O Maastrichtu se samozřejmě nezmiňujte.‘ A s tím jsem odešel. Většina známých to už ví, protože jsem to už slyšel z mnoha stran.“

Tahle historka nám připadala skvělá, ale ještě víc jsme se nasmáli lidské fantazii, když nám pan van Daan vyprávěl o dal-

ších známých. Tak například jedna rodina z Merwedepleinu nás ráno všechny čtyři viděla, jak tudy projíždíme na kolech, a jiná paní tvrdila s určitostí, že nás v noci nakládali na vojenské auto.

Tvoje Anne

Pátek 21. srpna 1942

Nejdražší Kitty,

naše útočiště se stalo teprve teď pravým úkrytem. Pan Kugler usoudil, že bude lepší postavit před náš vchod skříň (protože Němci teď provádějí spoustu domovních prohlídek, hledají poschovávaná jízdní kola), ale samozřejmě skříň, která je otáčivá a dá se otvírat jako dveře. Pan Voskuijl takovou skříň vyrobil. (Mezitím jsme ho zasvětili do toho, že se tu skrýváme, a je teď ochota sama.)

Když teď chceme jít dolů, musíme se nejdřív sehnout a potom skočit. Po třech dnech jsme všichni chodili s boulemi na čele, protože každý narazil na nízké dveře. Peter tam pak přibil látku vycpanou dřevitou vlnou. Uvidíme, jestli to pomůže!

Moc se teď neučím, do září držím prázdniny. Potom mi chce otec dávat hodiny, ale nejdřív musíme koupit nové učebnice.

K velkým změnám v našem životě tu nedochází. Dneska Peterovi umyli vlasy, ale to není nic tak zvláštního. Pan van Daan a já jsme ustavičně v sobě. Mamka se ke mně pořád chová jako k malému děcku, a to nemůžu vystát. Peter mi ještě pořád nepřipadá milejší. Je to protivný kluk, celý den se válí na posteli, někdy trochu truhlaří a pak si jde zase zdřímnout. Je to blbeček.

Dnes ráno mi mamka zase dělala děsné kázání. Máme na všechno přesně opačné názory. Tatka je báječný, i když se na mě někdy pět minut zlobí.

Venku je krásně a teplo a navzdory všemu toho co nejvíc využíváme, ležíme na půdě na skládacím lehátku.

Tvoje Anne

21. září 1942 (Dodatek)

Pan van Daan je na mě v poslední době jako med a to si nechám klidně líbit.

Milá Kitty,

pan a paní van Daanovi se strašlivě pohádali. Nic takového jsem v životě nezažila, protože otce s matkou by nikdy nenapadlo na sebe takhle křičet. Důvod byl tak malicherný, že ani nestojí za to se o něm zmiňovat. Každý holt podle svého gusta.

Peterovi je to ovšem nepříjemné, protože se mezi tím octl, ani neví jak. Ovšem nikdo ho nebere vážně, jelikož je strašně přecitlivělý a líný. Včera byl úplně vedle, najednou mu totiž zmodral jazyk. Zvláštní jev ale zmizel stejně rychle, jak se objevil. Dneska chodí s tlustou šálou kolem krku, protože s ním nemůže hýbat. Dále si milostpán stěžuje na housera. Bolesti mezi srdcem, ledvinami a plícemi mu také nejsou cizí. Pravý hypochondr! (Říká se tomu tak, ne?)

Mezi matkou a paní van Daanovou to moc neklape. Důvodů k nepříjemnostem je spousta. Povím ti malý příklad: paní van Daanová už teď ze společného prádelníku vytahala všechna svoje prostěradla kromě tří. Samozřejmě předpokládá, že matčino prádlo se bude používat pro celou rodinu. To bude koukat, až zjistí, že matka jejího dobrého příkladu následovala.

Kromě toho má děsný vztek, že se při jídle nepoužívá naše nádobí, ale její. Pořád se snaží zjistit, kam jsme dali naše talíře. Jsou blíž, než si myslí, stojí v krabicích na půdě za obrovskou hromadou reklamního materiálu Opekty. Dokud se budeme skrývat, k talířům se nedostanem. A to je dobře! Mně se stávají pořád nějaké maléry. Včera jsem rozbila polévkový talíř ze servisu paní van Daanové.

„Prosím tě,“ křičela vztekle, „buď přece opatrnější! To je to *jediné*, co ještě mám.“

(Uvědom si laskavě, Kitty, že obě dámy mluví strašnou holandsčinou. O pánech si to netroufám říct, cítili by se moc uraženi. Kdybys tu hatmatilku slyšela, potrhala by ses smíchy. My už si toho nevšímáme, opravovat je nemá smysl. Když ale píšu o matce nebo paní van Daanové, neuvádím jejich svéráznou řeč, ale správnou holandsčinu.)

Minulý týden jsme v našem tak jednotvárném životě zažili malé vzrušení, které bylo způsobeno jednou knížkou o ženách a Peterem. Abys věděla, Margot a Peter smějí číst skoro všechny knihy, které pro nás pan Kleiman vypůjčí. Ale tuhle zvláštní knihu o ženských záležitostech nechtěli dospělí pustit z rukou.

To vzbudilo Peterovu zvědavost. Jaképak asi zakázané věci mohou být v té knize? Tajně ji sebral své matce, když byla dole na kus řeči, a běžel se svou kořistí na půdu. Dva dny mu to procházelo. Paní van Daanová dávno věděla, co dělá, ale nic neprozradila, až na to přišel pan van Daan. Rozzlobil se, sebral Peterovi knihu a myslel, že tím je to vyřízeno. Nepočítal ale se synovou zvědavostí; otcův energický zákrok ho ani trošku nevyvedl z míry. Přemítal o tom, jak by si tuhle víc než zajímavou knížku mohl přece jen dočíst.

Paní van Daanová se mezitím zeptala matky, co si o té věci myslí. Matce se kniha pro Margot zdála nevhodná, ale na většině jiných neshledávala nic špatného.

„Mezi Margot a Peterem, paní van Daanová, je velký rozdíl,“ řekla matka. „Za prvé je Margot děvče a děvčata jsou vždycky zralejší než chlapci, za druhé Margot četla už víc vážných knih a nepídí se po věcech, které pro ni už nejsou zakázané, a za třetí je mnohem vyspělejší a rozumnější, což taky souvisí s tím, že má za sebou čtyři roky lycea.“

Paní van Daanová s tím souhlasila, připadalo jí však v zásadě nesprávné dovolovat mladistvým číst knížky pro dospělé.

Mezitím si Peter vyhlédl správnou chvíli, kdy se nikdo nestaral ani o knihu, ani o něj. Večer v půl osmé, když celá rodina poslouchala dole v soukromé kanceláři rádio, si vzal svůj poklad s sebou na půdu. O půl deváté měl být zase dole, ale protože knížka byla tak napínavá, zapomněl na čas a sešel po schodech z půdy právě ve chvíli, kdy do pokoje vcházel jeho otec. Je jasné, co následovalo. Plesk, bum, bác, kniha ležela na stole a Peter byl na půdě.

Taková byla situace, když se rodina dostavila k jídlu. Peter zůstal nahoře a nikdo se o něj nestaral, měl jít do postele o hlavu. Jedli jsme a vesele klábosili, ale najednou jsme uslyšeli pronikavé hvízdání. Všichni jsme položili vidličky a dívali se po sobě s bledými a vyděšenými tvářemi.

Pak jsme uslyšeli Peterův hlas, nesl se k nám rourou od kamen: „Já dolů nepůjdu, abyste věděli!“

Pan van Daan rudý jak rak vyskočil, ubrousek mu spadl na zem, a křičel: „Ale teď už toho mám dost!“

Otec ho chytil za paži, protože se bál nejhoršího, a oba se vydali nahoru. Po dlouhém tahání a dupání skončil Peter ve svém pokoji. Dveře se zabouchly a jedli jsme dál.

Paní van Daanová chtěla svému synáčkovi nechat krajíc chleba, ale pan van Daan byl neoblomný: „Jestli se hned neomluví, bude spát na půdě.“

Protestovali jsme a mínili jsme, že zůstat bez jídla je už dost velký trest. A kdyby se Peter nastydl, nemohl by k němu ani přijít lékař.

Peter se neomluvil, byl už zase na půdě. Pan van Daan se o něj dál nestaral, ale ráno si všiml, že Peterova postel byla přece jen zmuchlaná. V sedm hodin byl Peter už zase na půdě, ale otcova smírná slova ho nakonec přiměla, aby sešel dolů.

Tři dny mrzuté tváře a tvrdošíjné mlčení, pak se všechno vrátilo do zaběhnutých kolejí.

Tvoje Anne

Pondělí 21. září 1942

Milá Kitty,

dnes ti stručně vypovím všeobecné novinky ze zadního domu. Nad gaučem mi umístili lampičku, takže můžu jen zatáhnout za šňůru, kdyby se v noci střílelo. Teď to ale nejde, protože naše okno je ve dne v noci pootevřené.

Van Daanovic muži vyrobili velmi komfortní mořenou spížku na zásoby s pravou sítkou proti mouchám. Tahle slavná věc stála až dosud v Peterově pokoji, ale teď ji kvůli většímu chladu přestěhovali na půdu. Peter teď místo toho dostal poličku. Poradila jsem mu, aby si na místo té skříně postavil stůl s hezkou dečkou a jednu skříňku pověsil na zeď. Pak by z toho mohla být docela útulná komůrka, i když já bych tam nerada přespávala.

Paní van Daanová je nesnesitelná. Skoro ustavičně mě kárájí, že moc žvaním. Ale já si z jejich slov vůbec nic nedělám! S madam je pořád něco. Teď se jí nechce do mytí hrnců. Když je v nich ještě nějaký zbytek, nedá ho do skleněné mísy, ale nechá ho radši zkazit. A když pak má Margot v poledne při mytí nádobí hodně hrnců, říká: „Ach Margotko, Margotko, ty máš práce!“

Pan Kleiman mi nosí ob týden pár dívčích románů. Jsem nadšená sérií na pokračování „Joop ter Heulová“ a považuji všechno, co napíše Cissy van Marxveldtová, za úžasné. „Bláznivé léto“ jsem četla už čtyřikrát a musím se vždycky znovu smát těm komickým situacím.

S otcem se teď bavíme tím, že sestavujeme rodokmen jeho rodiny, a on mi přitom o každém něco vypráví.

Začalo mi učení. Hodně dělám francouzštinu a bifluju každý den pět nepravidelných sloves. Bohužel jsem zapoměla hodně z toho, co jsem se naučila ve škole. Peter se pustil se vzdycháním do anglických úkolů. Právě přišlo několik učebnic. Bohatou zásobu sešitů, tužek, gum a štítků atd. jsem si přinesla už z domova. Pim (to je otcova mazlivá přezdívka) si dělá nárok na hodiny holandstiny. Zdá se mi to prima, je to protislužba za jeho pomoc ve francouzštině a v jiných předmětech. Ale ty boty, co dělá, jsou neuvěřitelné!

Poslouchám někdy holandský vysílač Oranje. Nedávno mluvil princ Bernhard. Asi v lednu se jim zase narodí dítě, řekl. Zdá se mi to krásné. Naši jsou udiveni mou náklonností k nizozemskému královskému rodu.

Před několika dny jsme mluvili o tom, že se musím ještě hodně učit, a proto jsem se hned příští den pustila pilně do práce. Opravdu nemám chuť ve čtrnácti nebo patnácti letech sedět ještě pořád v prvním ročníku*. Taky jsem nadhodila, že nesmím skoro nic číst. Matka právě čte „Muži, ženy a sluhové“, to ovšem číst ještě nesmím (Margot ano!), teprve až budu ještě o něco vyspělejší, tak jako moje nadaná sestra. Mluvili jsme také o tom, že o filozofii, psychologii a fyziologii (tahle obtížná slova jsem si musela vyhledat ve slovníku) nemám ani páru. Snad budu příští rok moudřejší!

Došla jsem k strašnému poznání, že mám na zimu jen jedny šaty s dlouhými rukávy a tři vesty. Otec mi dovolil, abych si upletla pulovr z bílé ovčí vlny. Vlna není moc krásná, teplo musí ten nedostatek vyrovnat. Máme ještě nějaké šatstvo u různých lidí, ale to si můžeme bohužel vzít až po válce, jestli u nich ještě bude. Když jsem ti onehdy psala něco o paní van Daanové, zrovna vešla do místnosti. Klap, sešit jsem zabouchla.

„No tak, Anne, smím se podívat?“

„To ne, paní van Daanová.“

* Míněn je první ročník vyšší školy následující po sedmi třídách školy základní.

„Aspoň na poslední stránku?“

„Ani to ne, paní van Daanová.“

Strašně jsem se lekla, protože právě na téhle stránce jsem si ji dost podala.

Každý den se tedy něco přihodí, ale jsem moc líná a moc zmožená, abych ti to všechno vypsala.

Tvoje Anne

Pátek 25. září 1942

Milá Kitty,

otec má starého známého, nějakého pana Drehera, je mu přes sedmdesát, strašně špatně slyší, je nemocný a chudý. Na krku má ženu o sedmadvacet let mladší, taky chudou, ale ověšenou pravými i nepravými náramky a prsteny, které ještě zbyly ze starých zlatých časů. S tímhle panem Dreherem si otec toho už dost užil, a vždycky jsem obdivovala jeho andělskou trpělivost, když s tím politováníhodným staříkem telefonoval. Když jsme ještě byli doma, matka často radila, ať otec postaví k telefonu gramofon, který každé tři minuty řekne „Ano, pane Drehere“ a „Ne, pane Drehere“, protože starý pán stejně ničemu z otových obšírných odpovědí nerozumí.

Dneska volal pan Dreher do kanceláře a požádal pana Kuglera, aby k němu na chvíli přišel. Panu Kuglerovi se nechtělo a řekl, že pošle Miep. Miep to telefonicky odřekla. Paní Dreherová pak třikrát volala, a protože Miep tam celé odpoledne údajně neměla být, musela v telefonu napodobovat Bepin hlas. Dole v kanceláři i tady nahoře se všichni strašně smáli a vždycky, když teď zazvoní telefon, řekne Bep: „To je paní Dreherová!“ Načež se Miep hned rozesměje a odpovídá do telefonu s nezdořilým chichotáním.

Takhle praštěná firma se nenajde na celém světě! Ředitelé si spolu s písáčkami užijí fúru legrace!

Večer chodím občas k van Daanovým na kus řeči. To pak jíme molí sušenky (plechovka se sušenkami stála ve skříni s přípravkem proti molům) slepované karamellem a bavíme se. Nedávno přišla řeč na Petera. Vyprávěla jsem, že Peter mě často pohladí po tváři a že se mi to nelíbí. Takovým pravým rodičovským způsobem se zeptali, jestli bych Petera nemohla mít trošku ráda, on že mě má určitě moc rád. Pomyslela jsem si

„A já!“ a řekla jsem „No to určitě!“ Představ si to! Pak jsem řekla, že Peter se chová trošku nemotorně a je myslím ostýchavý. Tak je tomu u všech chlapců, kteří dosud nepřišli moc často do styku s děvčaty.

Musím říct, že pánská ukrývací komise zadního domu je velice vynalézavá. Poslouchej, co si teď zase vymysleli! Chtějí, aby pan Broks, zástupce společnosti Opekta a ilegální ukrývač věcí, od nás dostal zprávu! Pošlou jednomu obchodníkovi, zákazníkovi Opekty v Přímořských Flandrech, na stroji psaný dopis s dotazníkem; ten muž musí lístek vyplnit a poslat ho zpátky v přiložené obálce. Adresu na obálce napíše otec rukou. Až ta obálka přijde ze Zeelandu zpátky, vytáhnou páni zákazníkům lístek a vloží do ní rukou psané oznámení, že jsme naživu. Broks si dopis přečte, aniž bude mít nějaké podezření. Vybrali záměrně Zeeland, protože leží blízko Belgie, takže to může vypadat, že dopis byl propašován přes hranice. Krom toho tam nikdo nesmí bez zvláštního povolení, které obyčejný zástupce, jako je Broks, těžko dostane.

Otec se včera večer zase jednou předvedl. Bylo mu špatně z únavy a dovrávorat do postele. Měl studené nohy, a tak jsem mu navlékla svoje postelové papučky. Za pět minut ale zas ležely vedle lůžka. Pak nechtěl světlo a schoval si hlavu pod pokrývku. Když jsem zhasla, náramně opatrně hlavu vystrčil. Bylo to legrační. Pak jsme mluvili o tom, že Peter říká naší Margot „madam“, a najednou se ozval z hloubky otcův hlas: „Kafíčková.“

Kočka Mouschi je ke mně čím dál milejší a přátelštější, ale já z ní mám pořád ještě trochu strach.

Tvoje Anne

Neděle 27. září 1942

Milá Kitty,

dneska jsem měla zase takzvanou „diskusi“ s matkou. Nejhlupejší je, že se pokaždé hned rozbrečím, ale nemůžu si pomoci. Tátka je *vždycky* ke mně milý a taky mi líp rozumí. V takových chvílích nemůžu matku vystát a pro ni jsem taky cizí. To se hned pozná, vždyť ani neví, co si myslím o těch nejobyčejnějších věcech.

Mluvili jsme o služkách, že se jim má říkat pomocnice v domácnosti a že po válce se to určitě bude požadovat. Já jsem

hned nebyla stejného mínění, a tak mi vyčetla, že moc často mluvím o tom, co bude „potom“, a hraju si na velkou dámu. Ale to není vůbec pravda. Já si přece smím občas stavět maličké vzdušné zámky, vždyť to není nic špatného, to se přece nemusí brát tak vážně. Tatínek mě aspoň brání, bez něho bych to tady určitě nevydržela.

Paní s Margot si moc dobře nerozumím. I když v naší rodině nikdy nedochází k takovým scénám jako nahoře, pohoda tu už také dávno není. Mám úplně jinou povahu než Margot a matka, jsou mi cizí. I s přítelkyněmi si rozumím líp než s vlastní matkou. A to je přece škoda!

Paní van Daanové zas něco už pokolikáté přeletělo přes nos. Je strašně náladová a zamyká si pořád víc svých osobních věcí. Škoda, že matka na každý vandaanovský úbytek neodpovídá frankovským úbytkem.

Někteří lidé jako by nacházeli zvláštní potěšení v tom, že vychovávají nejen svoje děti, ale i děti svých známých. Takoví jsou i van Daanovi. Na Margot se toho moc vychovávat nedá, ta je zosobněná dobrota, láska a moudrost. Ale já její podíl na všech nectnostech bohatě vyrovnávám. Při jídle nejednou létají sem tam napomenutí a drzé odpovědi. Otec a matka mě vždycky s rozhodností obhajují, nebýt jich, tak snadno bych se neubráníla. Sice mě pokaždé nabádají, že nemám tolik mluvit, že se nemám do ničeho plést a že mám být skromnější, ale já to málokdy dokážu. Nebýt otcovy trpělivosti, dávno bych se už vzdala naděje, že vyhovím rodičovským požadavkům, a přitom opravdu nejsou tak velké.

Když si vezmu málo nějaké zeleniny, kterou nemám vůbec ráda, a místo toho jím brambory, tak hlavně paní van Daanová nemůže takovou rozmazlenost vystát. „Vem si přece trochu zeleniny, no tak, Anne!“ řekne okamžitě.

„Ne, děkuji,“ odpovím. „Mně stačí brambory.“

„Zelenina je moc zdravá, tvoje matka to říká taky, tak si trochu vem,“ naléhá pak, dokud nezasáhne otec a nepodpoří mě.

Paní van Daanová pokračuje: „To byste měli vidět u nás doma, tam byly děti aspoň vychované! Tohle přece není žádná výchova! Anne je strašně rozmazlená, já bych to nikdy nedovolila. Kdyby byla mojí dcerou...“

Tím vždycky celý ten slovní vodopád začíná a končí. „Kdyby byla Anne mojí dcerou...“ Naštěstí nejsem.

Ale abych se vrátila k tomu výchovnému tématu. Včera nastalo po posledních mnohoznačných slovech paní van Daanové ticho a pak řekl otec: „Já myslím, že je Anne moc dobře vychovaná. Už se naučila aspoň tolik, že na vaše dlouhá kázání neodpovídá. A co se týče zeleniny, nemohu říct nic jiného než nápodobně.“

Do madam jako když hrom uhodí. To se ovšem vztahovalo na ni, protože večer nesnáší fazole a hlavně žádné zelí, prý po nich má „větry“. To bych mohla říkat taky. Je ale pěkně blbá, co říkáš? Kdyby aspoň mně dala pokoj.

Je to ale legrační, jak rychle paní van Daanová zčervená. Já teda nikdy, heč, a to ji hrozně štve.

Tvoje Anne

Pondělí 28. září 1942

Milá Kitty,

můj včerejší dopis ještě zdaleka nebyl u konce, a já jsem musela přestat psát. Nedá mi, abych ti nevyprávěla o další roztržce. Ale než s tím začnu, ještě tohle: Zdá se mi strašně divné, že se dospělí tak snadno a tak rychle pohádají kvůli maličkostem. Doteď jsem si vždycky myslela, že jenom děti se takhle hašteří a že to později přejde. Občas se ovšem naskytne důvod pro „opravdovou“ hádku, ale tyhle zdejší slovní souboje nejsou nic jiného než hašteření. Patří už k dennímu pořádku a měla bych na ně být zvyklá. Ale není to tak a taky nikdy nebude, pokud skoro v každé diskusi (tohle slovo se tu používá místo hádky, samozřejmě úplně špatně, ale to právě Němci nevědí!) bude řeč o mně.

Nic, ale vůbec nic dobrého na mně nevidí. Moje vystupování, můj charakter, moje chování, o tom všem se žvaní a rozbírá se to podrobně odzdoła nahoru a odshora dolů, a krom toho mám teď, jak soudí kompetentní strana, klidně spolknout něco, na co vůbec nejsem zvyklá, totiž tvrdá slova a křik. To nedokážu! Ani mě nenapadne, abych si nechala líbit takové urážky. Já jim ukážu, že Anne Franková není včerejší! Budou se ještě divit a zavřou ty svoje klapačky, až jim objasním, že musí začít ne s mou výchovou, ale nejdřív se svou vlastní. Ti mají ale chování! Jedním slovem barbaři! Jsem pokaždé znovu překvapená takovou nevychovaností a hlavně hloupostí (paní van Daanová). Ale